

Socialrådgiveren i det retspsykiatriske felt

Jette Møllerhøj, ph.d., leder, seniorforsker
Kompetencecenter for Retspsykiatri

Socialrådgiverdage 2017
Workshop: Retspsykiatri

Kompetencecenter for Retspsykiatri

› Kompetencecenter for Retspsykiatri

Forside › Centre › Kompetencecentre › **Kompetencecenter for Retspsykiatri**

Kompetencecenter for Retspsykiatri

Kompetencecenter for Retspsykiatri arbejder med at tilvejebringe og udbrede viden om retspsykiatri gennem forsknings-, udviklings- og undervisningsaktiviteter.

Vores pejlemærke at videndele, udforme og udføre anvendelsesorienterede og praksisnære forsknings- og udviklingsprojekter i den kliniske dagligdag i hospitalet. Vi stræber efter:

- At bidrage til afstigmatisering af retspsykiatriske patienter gennem oplysning og videndeling.
- At være et fagligt fyrtårn på det retspsykiatriske område.

Civilretspsykiatri og strafferetspsykiatri

- Hvad forstår vi ved retspsykiatri?
- Psykisk sygdom og kriminalitet
- STRAFFERETSPSYKIATRI –patienter før og efter dom:
 - Varetægtssurrogatanbragte, mentalobservander
 - Psykiatriske særforanstaltninger (Straffelovens §68):
 - Dom til anbringelse
 - Dom til behandling
 - Dom til ambulant behandling

Sygdom bærer straffen i sig selv - skyldig, men straffri pga sindssygdom

- Gammelt princip i dansk ret: Ikke straffe de syge
- Landskabslovene, Danske Lov 1683
- Romerretten – *cum satis furore ipso puniatur*:
 - Sygdom bærer straffen i sig selv
- Straffelovens §16:
 - "Personer, der på gerningstiden var utilregnelige på grund af sindssygdom eller tilstande, der må ligestilles hermed, straffes ikke"
- (Straffelovens §69: Straf eller straffrihed)

Straffri ja, men typisk reaktion i form af psykiatrisk særforanstaltning

- Foranstaltningens formål: At forebygge recidiv til kriminalitet
- Dette stiller store krav til samarbejde mellem aktører og sektorer:
 - Behandlingspsykiatri = det formelle ansvar hos behandlingsansvarlige overlæge
 - Socialpsykiatri/psykosocial rehabilitering i kommuner
 - Tilsyn fra Kriminalforsorgen i Frihed (KiF)

Organisering og arbejdsdeling

- Ca. 4500 patienter med foranstaltningsdom i DK
- Ca. 80 % er ambulante, 20 % er indlagte
- Mange har forløb, hvor de veksler mellem ambulante og stationært regi
- Princip i fire ud af fem regioner:
 - Mest komplekse patienter = specialiseret retspsykiatri (regionsfunktion)
 - Resten = almenpsykiatri (hovedfunktion)

Forforståelser og antagelser

- Udbredte lægfolkelige antagelser:
 - Behandlingsdom = langvarig indlæggelse
 - Behandlingsdom = medikamentel behandling
- Udbredt forståelse blandt sundhedsprofessionelle:
 - At retspsykiatriske patienter hører hjemme i den specialiserede retspsykiatri
- Men sådan er det altså ikke i praksis...
- De fleste lever og færdes i vores nabolag

Specialiseret retspsykiatri: Den mest komplekse del af den retspsykiatriske patientpopulation

- Alvorlig psykisk sygdom/ dobbeltdiagnoseproblematik
- Fysisk funktionsnedsættelse/somatisk overdødelighed
- Belastende opvækstforhold/social marginalisering
- Ringe skolekunderskaber, begrænset arbejdsmarkedserfaring/tilknytning
- Spinkle eller ikke eksisterende netværk/pårørende
- Bred kriminalitetserfaring

...den mest komplekse del...

- Patienterne har typisk multiple problemstillinger
- Store variationer i socialt og kognitivt funktionsniveau
- Mange individuelle og komplekse behov for hjælp og støtte
- = åbenlyst behov for socialrådgivere med solidt socialfagligt overblik og sans for at koordinere og sikre sammenhæng mellem indsatser fra region, kommune og KiF

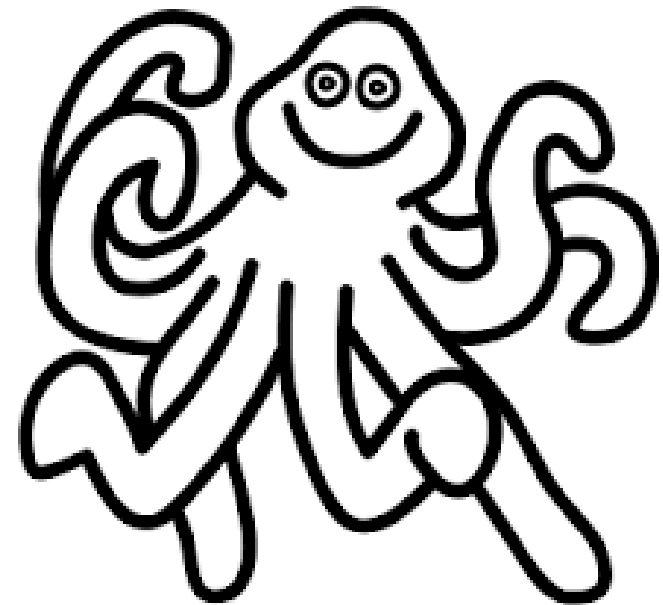
Hvad peger socialrådgiverne på som de vigtigste opgaver i det retspsykiatriske felt:

- Koordinering af sektorsamarbejde
 - ”Patienterne er 100 % afhængige af vores samarbejde med kommunerne”
- Understøtte tværfagligt samarbejde internt i behandlingspsykiatrien
- Sikre et helhedsorienteret og bio-psyko-socialt perspektiv på patienten
- Kortlægge og handle på pt's problemstillinger i et socialfagligt perspektiv

Koordinerende bindeled i tværfagligt og tværsektorielt samarbejde

- Case management i patientforløb under indlæggelse, i forbindelse med udskrivelse og i ambulante forløb
- FX: Netværksmøder med kommune og KiF, behandlingskonferencer, kontakt til pårørende, bistandsværger, advokater, ansøge om ydelser osv. osv.....

Hvilke udfordringer ser socialrådgivere i retspsykiatrien:

- Pressede samarbejdspartnere i såvel regioner som kommuner: mangel på boliger, mangel på sengepladser, for hurtige udskrivelser
- Manglende viden og kendskab til de forskellige sektors ansvarsområder: Mange forestillinger om, hvad nogle andre skal/bør gøre...
- Strukturelle/systemiske barrierer
- Stigmatisering

Ex på strukturelle og systemiske barrierer:

- Afslag på ansøgning om førtidspension, idet der ikke kan iværksættes jobtræning/praktik som følge af A-dom
- Patient meldt færdigbehandlet og udskrivningsparat, men kan ikke boligplaceres pga. sigtelser for vold og trusler mod personale på bosted. – ”*De uanbringelige*”
- Ingen adgang til telefon/pc, fritaget fra Digital Post, ej billed-ID = kan ikke ansøge om kontanthjælp via borger.dk
- Pt. ej i stand til at møde alene til samtaler i jobcenter, men trækkes i kontanthjælp ved mgl. fremmøde

De monstrøse.. -stigmatisering og stereotype fremstillinger

- Tendens til fokus på kriminalitet og farlighed
- ”de almindelige patienter” vs. ”de kriminelle
- Nedtonet fokus på sygdomsgrad/kompleksitet og social udsathed

Kriminelle og patienter side om side på psyk: Victoria blev seksuelt krænket

06. JUL. 2017 KL. 12.44

Almindelige patienter i psykiatrien bliver flere steder indlagt sammen med kriminelle.

Psykisk syge deler stue med voldtægtsmænd og andre dømt

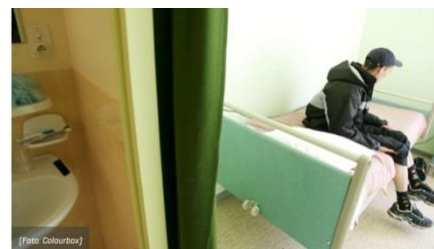
Kristeligt Dagblad

23. januar 2015, kl. 8:00

Kronik: Inklusion gælder ikke for de alvorligt psykisk syge

Altinget

5. april 2017 kl. 1:05 |

KRONIK: I stedet for at inkludere de mest alvorligt psykisk syge i samfundet, er der sket en eksklusion og yderligere stigmatisering, skriver Jette og Møllerhøj og Katrine Schepelern Johansen, der begge er beskæftiget inden for psykiatrien.

Måske den vigtigste opgave overhovedet?

- ”At overbevise omverdenen om, at ikke alle retspsykiatriske patienter er farlige...”
- At arbejde mod at sikre, at forestillinger og fortællinger om monstrøse retspsykiatriske patienter ikke kommer til at stå i vejen for sikring af fx bolig, forsørgelsesgrundlag og psykosocial rehabilitering

Tak for ordet

jette.moellerhoej@regionh.dk

www.psykiatri-regionh.dk/kfr

